

Kerék-Bárczy Szabolcs: Orbán gyenge állama

A miniszterelnök államfelfogása meggyőződésem szerint egy hamis állításra épül, amiből csak rossz következtetéseket tud levonni. Állítása szerint hazánk és a világ bajai a túlzott liberalizmusból fakadnak, amelyben az egyéni érdekek fölülrják a közérdeket, ezért új típusú, nagy és erős állam kiépítésére van szükség.

Helyhiány miatt tekintsünk el attól, hogy Orbán egyáltalán nem újkeletű nézetét a világ más országaihoz viszonyítva elemezzük, összpontosítsunk csupán annak magyarországi valóságtartalmára. Annak megítéléséhez, hogy egy állam működése liberális-e, a legjobb mérce, ha a központi jövedelem elvonás és újraelosztás mértékét vizsgáljuk. Magyarországon az állam nem csak az elmúlt húsz évben, de az utóbbi évszázadban a nemzeti jövedelem túlnyomó részét vonta el és osztotta vissza valamilyen szempont szerint. Vagyis a polgárok a munkájuk nyomán termelt értékeknek csak egy kis részével rendelkezhetek szabadon közvetlenül, és közvetve is csupán korlátozott volt az ilyen irányú szabadságuk, amennyiben csekély mértékben szólhattak bele az újraelosztás módjába és irányába. Vagyis a magyar állam működése – lett légyen diktatúra vagy demokrácia – soha nem volt liberálisnak tekinthető, tehát Orbán alapvetése hamis.

Diktatúrákra jellemző, hogy a közérdekből származtatják az egyéni érdekeket. Ott ugyanis a közérdek (párt-, csoport-, hatalmi érdek) egyetemes értéként jelenik meg, amellyel kutya kötelessége minden polgárnak azonosulni. Demokráciában ennek éppen az ellenkezője történik: a polgárok saját érdekeik képviselőivel bíznak meg keveseket. Így a választott képviselők a sok egyéni érdeket igyekeznek vitákon keresztül egyeztetni. A sokrétű, spontán és szabályozott egyeztetések eredménye a kompromisszum, amely nem más, mint a kialakított megegyezés arról, hogy mi a közérdek. Orbán kétharmados felhatalmazásával feljogosítva érzi magát arra, hogy mérlegre tegye az ország lakosainak egyéni érdekeit, és a saját világszemléletét tükröző érdeket, mint közérdeket az egyéniek fölé helyezze. Ezzel nem a demokráciák érdekekkel kapcsolatos felfogását erősíti.

A miniszterelnök és pártja azt állítja, hogy a méretében is nagy állam lehet csak erős, és az ilyenformán megerősödött állam jó és igazságos. Ezzel szemben – számos demokráciától eltérően – a mindig nagyméretű magyar állam soha nem volt erős. Mert a demokrácia államának erejét az adja, hogy jól gazdálkodik az emberek pénzével: kiváló minőségű közszolgáltatásokat állít elő, világosan szabályozza a szabadságra épülő piacgazdaságot, működése átlátható és nem korrump. Így működve az állam keretet biztosít ahhoz, hogy fenntarthatóan erős társadalmi szolidaritás érvényesüljön az adott országban. Hazánkra pont ezek ellenkezője igaz: a méretében nagy állam túlnyomó többségében hitvány minőségű szolgáltatásokat nyújt, pazarol és nagy adósságot halmoz fel, továbbá – jórészt az előbbiekből következően – áttekinthetetlen és rendkívül korrump a működése. Vagyis a magyar állam gyenge, mert nem gazdálkodik az emberek pénzével felelősen, nem erősíti a társadalmi szolidaritást, és eltékozolja a jövő generációinak esélyeit. Az ilyen gyenge állam pedig sem jó, sem pedig igazságos nem lehet.

Orbán Viktor és a Fidesz utóbbi tíz éves tevékenysége az állam folytonos gyengítéséről szólt. Legutóbbi kormányzása utolsó két évében felelőtlenül és értelmetlen módon költekezett, örömmel szavazta meg a Medgyessy-féle, hihetetlenül kártékony és nem kevésbé felelőtlen száznapos programot, és demagóg módon gáncsolta az állam bármilyen reformját. Második

kormányzása pedig egy erős államban hívó demokrata számára egyenesen rémálom. Azt hazudja, hogy ha az adósságban úszó, korrupt állam nevében ellopja az öregkorunkra megtakarított pénzünket, akkor ezzel nekünk szolgáltat igazságot. Azt hazudja, hogy ezért kártalanítani fog bennünket a gyenge, eladósodott, rosszul működő állam. Azt hazudja, hogy emögött a tolvajszellem mögött ott áll a választók nagy többségének akarata. Azt hazudja, hogy jelenlegi formájában megbukott a kapitalizmus és új demokráciafelfogásra van szükség. Valójában sem a demokrácia, sem a kapitalizmus nem bukott meg, hanem az orbáni gyenge állam álma jutott csődbe. Ezt igazolják vissza a világ demokráciái. Attól, hogy a Fidesz és elnöke mögött nagy a politikai támogatás, még nem biztos, hogy igaza is van. Minél hamarabb ismerjük fel a mai hazug, a jövőt felemésztő, a közös javakkal tolvajként bánó politika lényegét, annál kevesebb kárt okozunk saját gyerekeinknek. Ébresztő!

168 óra—2010. november 4.